

Appell

www.folkehjelp.no
Nr. 4, 2015

Demokrati og ulikhet

**Nytt ankomstsenter
for flyktninger**

**Mennesker jeg
har møtt**

**Den farlige reisen:
Hasko**

Appell

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 4, 2015. Årgang 75

Tidligere *Melding, Helse, Helse
Miljø Trivsel, Norsk Folkehjelp og
Magasinet Norsk Folkehjelp*

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Storgata 33 A, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Sissel Fantoft, Tine Solberg Johansen,
Julie Strand Offerdal, Anne Håskoll
Haugen, Liv Tørres, Lill-Victoria
Myrland, Tone Sommerseth, Thomas
Birkeland, Siril Wigen Monteiro,
Kristine Merkesvik, See Chiz Kok, Linn
Mari Fossbekk, Per Øivind Eriksen,
Nina Kristiansen, Nicolas Asfour,
Vegard Wivestad.

Grafisk utforming: Heydays

Trykk: Aktietrykkeriet AS, Fetsund

Opplag dette nummer: 31 798

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 08. november

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Foto: Lill-Victoria Myrland, Tone Sommerseth

Foto: Julie Strand Offerdal

Foto: Anne Håskoll-Haugen

Innhold

← AKTUELT

- 4 Ankomstsenter for asylsøkere
- 8 Katastrofeøvelse i Ofoten
- 10 Liv Tørres takker for seg

VIS SOLIDARITET

- 16 Tegneserier om flukt – Del 1 Hasko
- 20 Menneskebibliotek på Deichman
- 22 Folk forandrer verden

← TEMA DEMOKRATI OG ULIKHET

- 26 Bøndernes kamp mot storkapitalen
- 30 Lange køer for å stemme i Myanmar
- 34 Mindre ulikhet – et bærekraftsmål

← PROFILEN

- 38 Raftoprisvinneren: Padre Melo

LEDER

Det er nå vi viser hva vi er laget av

DEN FRYKTELIGE terroren i Paris og Beirut viser oss tydelig hva som har forårsaket den store flyktningstrømmen til Europa.

60 millioner mennesker er på flukt i verden i dag. I 2015 kan vi forvente at 0,05 prosent av disse vil finne veien til Norge. De aller fleste kommer fra land i krig, som Syria, Afghanistan, Irak, Somalia og Eritrea. Etter internasjonale avtaler har flertallet av de som kommer hit rett på beskyttelse i Norge.

Men den politiske debatten i Norge går ikke på hva vi må gjøre for å hindre at folk må forlate alt de eier og alt de kjenner for å flykte ut i det ukjente. Debatten går på hvordan vi kan hindre flyktningene i å komme hit til vår dørstokk. Hvordan kan vi gjøre ankomsten deres så uverdig og fiendtlig at de vil foretrekke krig framfor å komme hit?

Samtidig som politikerne har diskutert innstramninger og matkuponer, har nordmenn i by og bygd tatt utfordringen på strak arm. Dette engasjementet stempler enkelte politikere som et «godhetstyran».

Det er ikke tvil om at det er krevende og kostbart når 30 000 mennesker banker på våre grenser i løpet av et år. For å dekke inn regningen forslo regjeringen i et tilleggssnummer til statsbudsjettet et kutt i bistandsbudsjettets sivilsamfunnsprogram som tilsvarer omtrent akkurat like mye som de aller rikeste i Norge fikk i skattelette i samme statsbudsjett.

Vi setter vår lit til at stortingsflertallet setter en stopper for at de aller mest utsatte i verden skal ta kostnader vi – som et av verdens rikeste land – fint kan håndtere på andre måter.

Torunn Aaslund
Redaktør

FORSIDEBILDE

Støttespillere av Aung San Suu Kyis parti, NDL, jubler mens de følger med på opptellingen av stemmene etter valget 8. november 2015.

FOTO: AFP/Nicolas Asfour

Norad

Trygghet i nedlagt butikk

UDI opprettet for få uker siden det første ankomstsenteret for asylsøkere i Norge. Alt er effektivisert ved at registrering og helsesjekk gjøres på ett sted, men hvordan opplever mennesker på flukt sitt første hjem i et nytt land?

TEKST OG FOTO Tine Solberg Johansen

Mottaksleder Ekelund var offiser i hæren og har jobbet i de fleste landene i Midtøsten. Han ser at det er en fordel å ha kulturforståelse på ankomstsenteret.

FOR TRE ÅR SIDEN parkerte jeg utenfor det store kjøpesenteret i Råde. Jeg var høygravid og måtte bare finne toalettet før jeg tok runden rundt hyller og paller. Når jeg nå stopper, er en lang rekke toaletter det første jeg ser, bak det høye metallgjerdet, foran den gamle inngangsdøra. Den dagen, for tre år siden, ble nærmere 100 sivile drept i Damaskus' forsteder. Den tre år gamle gutten jeg snart skal møte, bodde i Syria med familien og var bare et spedbarn.

– Det er en ekstraordinær situasjon. Vi må gjøre det beste ut av det, sier Helge Ekelund. Han er mottaksleder for Norges første ankomstsenter, som åpnet for under en måned siden.

– De første dagene var kontoret vårt et bøttekott og vi brukte søppeldunker til stoler, forteller han.

BYGGEPLASS

Asylsøkerne har også måttet finne seg i innkvartering på en byggeplass noen uker. Lokalene gikk rett fra å være et etterlatt butikkbygg til å bli husrom for opp til 1000 mennesker på flukt. Store telt inne i den gigantiske hallen er fylt med køyesenger.

På gulvet mellom teltene sitter tre år gamle Yousef på en lekehund. Alle

↑ Bagasjen til alle asylsøkerne på ankomstsenteret blir merket og frosset ned for å unngå skadedyr.

«De første dagene var kontoret vårt et bøttekott og vi brukte søppeldunker til stoler.»

som kommer til senteret får utdelt en klespakke og deres egne klær og bagasje blir frosset ned for å forebygge skadedyr. Klærne asylsøkerne får, er kjøpt inn av UDI og tilpasset sesongen så de fleste barna som går mellom teltene har like, blå vinterdresser på seg. Da familien til Yousef kom hadde senteret gått tom for barnas størrelser, så de har fått klær hentet fra et kleslager og kjøpt lokalt.

Noen bygningsarbeidere haster forbi Yousef i refleksvester og hjelmer. De jobber med å få på plass kontorer, lekerom for barn og helsefasiliteter. Noen av beboerne forteller at det ennå ikke er nok varmtvann til at alle kan dusje. De fleste er allikevel fornøyde.

LETER ETTER BROR

– Jeg har vært gjennom Tyrkia, Liba-

non, Serbia, Slovenia og Sverige. Norge er best, forteller en mann fra Syria. Han har vært på flukt fra sitt tidligere hjem i Damaskus i over en måned. Etter fem dager på ankomstsenteret er han desperat etter å komme seg videre slik at han kan spore opp broren han flyktet sammen med og som allerede har blitt sendt videre til et mottak. De har forsøkt å finne hverandre, men siden mannen på ankomstsenteret ikke har vært registrert i UDIs systemer, har brorens mottak ikke klart å spore ham opp.

– Jeg håper vi treffes igjen en gang, sier den tidligere bedriftseieren nedslått. Jeg forsøker å berolige ham med at han «bare må bli et nummer først».

BRUKBAR FLYT

Både UDI, lokale myndigheter i Råde og driftsoperatør Hero har jobbet intenst

med å få på plass den nye ordningen med ankomstmottak.

Tellef Kristofer Grønlie, UDIs koordinator ved ankomstsenteret i Råde, forteller at de føler endringene har fungert godt.

– Aktørene på senteret har en enhetlig tilnærming til oppgaveløsningen internt. Når alle aktører er innlosjert i nye lokaler blir samlingen av senterets funksjoner effektiviserende for utlendingsforvaltningen, dette vil også gagne nye asylsøkere som raskt får unnagjort mye nødvendig på ett sted, sier han.

Kommunelege Sarah Frandsen Gran sier at Råde kommune kort tid etter at det ble klart at det gamle butikkgbygget skulle bli husrom til mennesker på flukt, opprettet de en prosjektgruppe med UDI.

– Vi har hatt fire grunnleggende ut-

↑ Riad håper barna Sondus, Yousef, og Mohammed Sadik får en trygg fremtid.

«Barna mine skal få en trygg fremtid. Før vi flyktet fra Syria var vi innestengt i huset i en uke uten mat og drikke.»

fordringer: lokaler, IKT, utstyr og personell. Lokalene til helsetjenesten inne i senteret er ikke ferdig bygget, og vi har lånt lokaler av politiets utlendingsenhet, mens det settes opp en midlertidig brakke. Personell er så langt innleid fra byråer eller selvrekruttert ved at helsepersonell har meldt seg direkte til Råde kommune. Vi gleder oss til å få på plass faste stillinger for leger, sykepleiere og helsesekretærer, forteller hun.

– Kriteriet for suksess her er imidlertid at det er god flyt gjennom senteret, slik at det ikke blir unødvendig ventetid for de som ankommer. Min

erfaring er at vi nærmer oss en brukbar flyt, legger Gran til.

UVANT MAT

– Det er greit så lenge, sier faren til Yousef, Riad. Datteren Sondus (9) dytter hunden Yousef sitter på fram og tilbake langs gulvet og storebror Mohammed Sadik (11) står ved pappas side og ser opp mens faren snakker.

– Vi spiser og sover. Barna er ikke vant til maten her så de spiser ikke så mye. Vi har kjøpt litt mat til dem i butikken over veien, men nå har vi ikke mer penger igjen så jeg håper vi snart

får dra videre, sier Riad. Han, kona og barna flyktet fra Syria for åtte måneder siden før de endelig nådde Norge og har vært på ankomstsenteret i en uke.

GODT NOK FOR SOLDATER

Mottaksleder Ekelund går mot teltet der beboerne får mat. Han var også i Syria da krigen brøt ut. Han var offiser i hæren og har jobbet i de fleste landene i Midtøsten.

– Jeg tror det er en fordel å ha litt kulturforståelse her. Hvis noen blir utålmodige og spør når de kan dra videre kan jeg si «Insha'Allah bukra» (I morgen, hvis gud vil), forteller han.

Rett utenfor matteltet sitter et ektepar fra Syria. Batol (23) og Feras (31) har vært på ankomstsenteret i fem dager. Feras jobbet som ingeniør i informatikk før de måtte legge på flukt.

– Det er bra her. Vi liker bare ikke maten, sier de og smiler, før Ekelund viser vei inn i matteltet.

– Det er kun noen dager og de får tilfredsstilt behovene her. Jeg kommer fra forsvaret og dette tilbudet er like godt som det soldatene våre får, sier han.

ØNSKER FRIHET

En tidligere asylsøker fra Somalia jobber i matserveringen. Han står bak en kjempekjele med ris og øser på asjettene til dem som står i matkø. En annen øser en sleiv med gryterett på asjettene. Alle får tilbud om fire måltider om dagen. Mange velger å erstatte ett eller flere måltider med McDonalds rett over plassen. Der har de sett verdien av den nye kundedegruppen og tar nå imot betaling i Euro.

– Asylsøkerne får komme og gå som

de vil. Vi har vektere som registrer når de går ut og inn. Å ikke la dem få gå fritt ut ville vært frihetsberøvelse, sier Ekelund.

Riad venter bare på den dagen han, kona og de tre barna kan bli helt fri.

HUS I RUINER

– Barna mine skal få en trygg framtid. Før vi flyktet fra Syria var vi innestengt i huset i en uke uten mat og drikke. Da vi forsøkte å gå ut ble vi møtt med tåregass, forteller han. Han håper han en dag kan bli gymlærer igjen slik han var i Syria og fotballdommer på fritiden. Han håper at barna kan spille fotball igjen.

Jeg spør hvorfor han forlot Syria. Han ser oppgitt på meg.

– Jeg har ikke en gang noe hus lengre. Alt er ødelagt, sier han bare. Jeg går mot utgangen der jeg for tre år siden betalte for en flaske sjampo og en ulldress til sønnen min som var få uker fra å bli født. Han og Yosef er nesten like gamle.

PÅ ANKOMSTSENTERET

Asylsøkerne registreres hos politiet, i UDIs systemer og gjennomgår tuberkuloseundersøkelse. De må vente til registreringen er fullført og det har kommet svar på undersøkelsen før de får reise videre til et asylmottak.

Mens de venter får de mat og et sted å sove på ankomstsenteret. Asylsøkerne skal i utgangspunktet bare være på ankomstsenteret et par dager.

DE ULIKE TYPENE MOTAK

ANKOMSTSENTER: Det første stedet asylsøkerne i Norge må innom. Dette er nytt fra høsten 2015. I dag er det et senter i Råde, og det er i ferd med å åpnes et i Finnmark.

ANKOMSTSTRANSITT: Et mottak der asylsøkere bor frem til tuberkuloseundersøkelse og helseundersøkelse er gjennomført. Etter hvert blir søkeren flyttet til et transittmottak.

TRANSITTMOTTAK: Mottak der asylsøkere bor til de har gjennomført asylintervjuet sitt. Det er egne transittmottak for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år.

ORDINÆRE MOTTAK: Asylsøkere flyttes til ordinære mottak etter asylintervju hos UDI. Asylsøkere bor i ordinære mottak mens søknaden deres blir behandlet.

MIDLERTIDIG overnatting (akuttplasser): Plasser som er etablert for å sikre alle asylsøkere et tilbud når det ikke er plass i ordinære

← Teltleiren i det tidligere Smart Club-bygget ved Råde i Østfold. Næringsbygget ble i høst etablert som nytt ankomstsenter for flyktninger av Utlendingsdirektoratet (UDI) og Politiets utlendingsenhet.
Foto: Vegard Wivestad Grøtt

Sammen med forsvaret, politiet, sivilforsvaret og ambulansetjenesten deltok Norsk Folkehjelp Ofoten i den store katastrofeøvelsen.

Øvelse gjør livredder

TEKST OG FOTO Lill-Victoria Myrland, Tone Sommerseth

Torsdag 1. oktober deltok Norsk Folkehjelp Ofoten i en katastrofeøvelse i havområdet utenfor Narvik. Forsvaret, politiet, ambulansetjenesten, studenter og alle andre samarbeidsparter ble drillet i hva de skal gjøre når ulykken først skjer.

SCENARIO. Passasjerflyet går inn for landing over Narvik. Plutselig går det galt og flyet styrter. Halvparten av flyet havner i vannkanten, og halvparten midt ute på sjøen. 48 personer, deriblant et spedbarn og en hund, ligger spredt utover et større område, med både alvorlige og lettere skader. Dette er noe som kan skje når ulykken er ute. Og da må de som har som jobb å redde liv, være klare og vite hva de skal gjøre.

SAMHANDLING ER ORDET

Trond Thoresen, fra Norsk Folkehjelp Ofoten, var med på å arrangere katastrofeøvelsen i hav, luft, og landområdet rundt Narvik. Både Norsk Folkehjelp, Forsvaret, Kystvakta, Politiet, Røde Kors og mange andre var involvert.

– Vi ønsket å øve på samarbeidet på tvers av profesjonelle etater og frivil-

«Samhandling er det store ordet, og kommunikasjon er viktig.»

lige. Samhandling er det store ordet, og kommunikasjon er viktig, sier Thoresen. Han sier videre at det er utrolig viktig å øve på disse tingene, for når ting faktisk skjer, så må det gå automatisk, og folk må gjøre jobbene sine og vite sin plass i systemet.

PLANLEGGING

Planleggingen av øvelsen var en utfordring. Siden Norsk Folkehjelps frivillige har jobber på dagtid var det ikke bare enkelt å samle dem. Og selv om en helg hadde passet best for de frivillige, endte de opp med å arrangere øvelsen på en torsdag. Når vi spør om alt gikk som planlagt trekker Thoresen på smilebåndet.

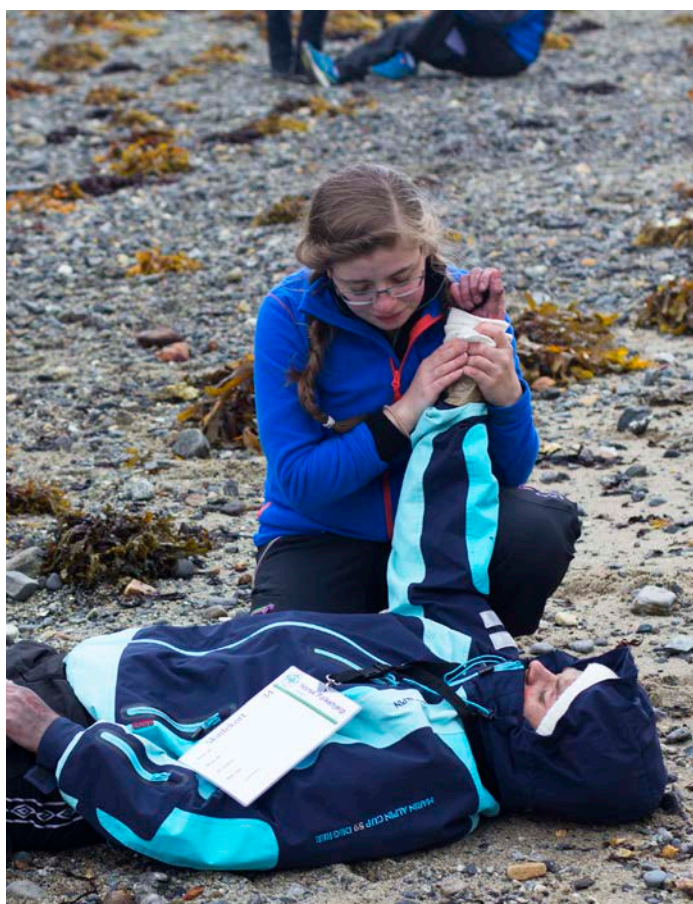
– Nei, det gjorde nok ikke det. Øvelsen ble ikke gjennomført før de var i gang med plan C, så dårlig var været. Opprinnelig skulle øvelsen finne sted ute ved Veggfjellet, men på grunn av uvær måtte de sette i gang plan B og flytte til Rombaksbotn, men der var også været så dårlig at de var nødt til å flytte sted til Ankenesleira.

Thoresen fortsetter med å si at de i utgangspunktet fulgte planen, der de legger opp et scenario, men det er jo opp til politiet og de andre partene å løse det. De kan ikke planlegge til punkt og prikke hvem som skal gjøre hva, men legger heller til rette for at alle involverte kan være med på å finne en løsning.

LÆRERIK ØVELSE

Resultatet av øvelsen var ifølge Thoresen veldig positivt.

– Vi fikk veldig mye ut av det. Vi fikk heist opp pasienter fra båten sånn at de kunne fraktes på land. Vi fikk også prøvd ut samarbeidet mellom fly og drone, noe

De «skadete» er markører fra Norsk Folkehjelp Sanitetsungdom. Bildene i strandkanten er tatt i Ankenesleira.

som er veldig viktig for oss. Vi fikk trent folkene våre i hvordan de skulle jobbe sammen med politiet. Vi fikk oppleve alle elementene ved øvelsen.

– Totalt var det omtrent 150 personer som hadde i oppgave å berge folk, og ca. 50 var markører som spiller skadde personer. De var rekruttert fra blant annet Norsk Folkehjelps sanitetsungdom, sykepleierstudenter og elever fra ambulansefag. I tillegg var det 14 nysgjerrige journalister fra VG2 på

medier & kommunikasjon ved Narvik videregående skole som dokumenterte øvelsen.

Dette er den største øvelsen som har vært avviklet i havet utenfor Narvik noensinne. Øvelsesarealet strakk seg helt til Bjerkvik. Det ble også brukt en del penger på dette, selv om Norsk Folkehjelp ikke betalte noe selv. Thoresen avslutter med å si at han aldri har vært med på en større øvelse utenom i Forsvaret.

Takk for meg

Godt over fire år som generalsekretær. Fire altoppslukende år! Fire år fylt av etterdønningene, gjenoppbygging og traumene etter 22. juli. Fylt av TV-aksjon, jubileum og landsmøte. Av flyktningkrise, bistandskutt og nå ny terror.

TEKST Liv Tørres

FIRE ÅR MED handlekraft og beinhardt profesjonelt arbeid fra mange hundre mennesker for å gjøre verden til en litt bedre sted å være.

Verden forandrer seg rundt oss. Og i disse dager føles det som om de tektoniske platene under oss beveger seg fortere. Selv om de egentlig ikke gjør det, er det liten tvil om at verden har endret seg bort fra den kalde krigens optimistiske etterdønninger.

Vi beveger oss inn i en fase med nye kamper om verdensherredømme, nye aktører, nye krigsherrer med nye våpen og inn i en fase med behov for ny beredskap. Jeg er veldig glad for at jeg har fått møte, lære, og være med på å forme, en del av vår viktigste beredskap i møte med denne nye verdenen.

I løpet av de mer enn fire årene jeg har vært generalsekretær har vi frigjort 243 millioner kvadratmeter land for miner og eksplosiver. Vi har samtidig bidratt til å bygge motstandskraft og vaktbikkjer i si-

vilsamfunnet i land hvor elitene er mest opptatt av å putte penger og privilegier i egne lommer. Vi har deltatt i hundrevis av redningsaksjoner her hjemme. Vi har drevet asylmottak for tusener av mennesker på desperat flukt.

Ingenting av dette hadde vært mulig hvis ikke det var for at tusener av medlemmer i organisasjonen vår hadde hatt tro på medlemsdemokrati og betydningen av vedtekter og organisasjonsbygging. Knappt noe hadde vært mulig om vi ikke hadde hatt fagbevegelsen i ryggen. Lite av dette hadde vært mulig om ikke hundrevis av frivillige brukte tiden sin hvert år på å hjelpe andre, enten det er i fjellet, på sjøen eller på leting etter savnede i storbyene. Og ingen ting av dette hadde definitivt vært mulig om det ikke var for de 2500 dedikerte ansatte som går på jobben hver dag med mål om å gjøre en innsats. Jeg vil savne dere alle sammen!

Vi har sett Sør-Sudan bli et fritt land i

↑ Norsk Folkehjelps generalsekretær, Liv Tørres (til venstre), besøker syriske flyktninger i en flyktningleir i Suruc i Tyrkia. Hun vises rundt av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Bihar.

disse fire årene, men også revet i stykker av ny borgerkrig de siste to årene og av en ledelse som bryr seg lite om sine egne. Vi har sett kriger på Gaza, en blokade Israel nekter å heve og et verdenssamfunn lammet av misforstått lojalitet til Israel, ulne ambisjoner, manglende vilje eller likegyldighet. Vi har sett lovende regimeskifter i Latin-Amerika, men også ulmende sosial uro. Vi har sett lovende fredsforhandlinger i Colombia og håper de vil lede fram. Vi ser lovende demokratisering i Myanmar og håper det vil lede rett vei.

Men ellers er det jammen ikke mye å skryte av om dagen. Vi har flere humanitære kriser og større flyktningstrømmer enn verden har opplevd på mange tiår. Vi

ser strømmer av desperate mennesker på flukt mot Europa men også manglende evne og vilje blant Europas og verdens stater til å legge slagkraftige strategier for å sikre fred og velferd. Samtidig ser vi økende ulikhet, undertrykkelse av demokrati og menneskerettigheter og dermed sosial uro en rekke steder som kan føre til nye konflikter og nye strømmer av folk på flukt.

Det er styrken i sivilsamfunnet og vår evne til å organisere kollektive demokratiske folkebevegelser som vil avgjøre hvordan dette går. For når folk er godt organisert kan de utfordre makta. Når folk er godt organisert kan de forberede frivillig beredskap. Når folk er godt organisert kan de endre land, overta makt

og ledelse. Jeg har sett handlekraften og organiseringsevnen her hjemme blant både ansatte og frivillige. Jeg har sett leveringsevnen og motet blant både ansatte og partnere ute. Jeg har sett betydelig mer lederevner i denne bevegelsen enn jeg har sett blant verdens ledere de siste månedene. Og jeg er helt sikker på at det er denne bevegelsen av sterke handlekraftige demokratiske organisasjoner som kommer til å avgjøre hvordan de tektoniske platene roer seg etter hvert!

Når jeg nå forlater Folkehjelpa er det med stor ydmykhet og takknemlighet, for alt jeg har lært, alt jeg har fått delta i og det lille jeg forhåpentligvis har fått bidra til.

Tusen takk for meg!

Mennesker jeg har møtt

Jeg har truffet noen fantastisk imponerende mennesker i løpet av de årene jeg har vært i Folkehjelpe. De som har gjort sterkest inntrykk er vanlige folk.

TEKST OG FOTO Liv Tørres

FOLK PÅ FLUKT. Folk som er utsatt for enorme lidelser, folk som mishandles og undertrykkes – men som viser styrke & mot, strekker ut hånda til andre, gir bort den siste matbiten og organiserer seg for å utfordre makta og bedre forholdene for seg selv og andre. Her vil dere treffe noen av dem.

1. GAZA, PALESTINA

De siste årene har mange av fiskerne i Gaza blitt arrestert av israelsk militære, blitt beskyttet og/eller fått konfiskert båtene sine. De kunne forsynt store deler av eget folk om de fikk fiske, men de får ikke dra langt nok ut til å få fisk. Hils på den eneste kvinnelige fiskeren i Gaza by!

2. UPPER NILE, SØR-SUDAN

Jeg traff henne i Upper Nile i Sør-Sudan i 2013. Det fantes ikke mye fasiliteter i området hun bodde i den gang. Siden da har området blitt totalt ødelagt og makten har byttet hender 12 ganger under borgerkrigen. Hvor hun er nå? Trolig på flukt, om ikke verre.

3. URFOLK I COLOMBIA

Hun er en av mange damer som har organisert seg i urfolksorganisasjonen i Colombia. Hun har skjønt og sett at det er kun gjennom organisering de kan sikre urfolks rettigheter og en rettferdig fordeling, for det er ingen som har gitt de noe gratis foreløpig.

4. FLYKTNINGLEIR, LIBANON

Da jeg traff dem i en leir i Libanon 2013 hadde de allerede vært på flukt lenge disse syriske barna. Det har ikke blitt lettere for syrerne etter det. Libanon, på størrelse med Rogaland fylke og med en befolkning sammenliknbar med den norske, har nå tatt mot nærmere 2 millioner flyktninger. Med mangelfull støtte fra verdenssamfunnet og brustne håp, beveger mange av flyktningene seg nå mot Europa.

5. OPPRØREREN I BLÅ-NILEN

Han var lærer og trodde fremtiden så lovende ut. Med familien, skolen og unge som han kunne gi kunnskap og verdier. Så startet krigen. Den store borgerkri-

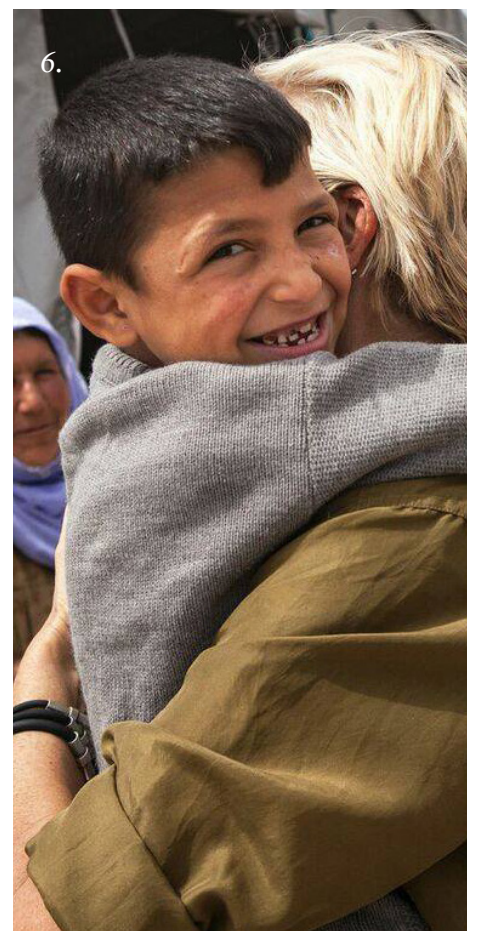
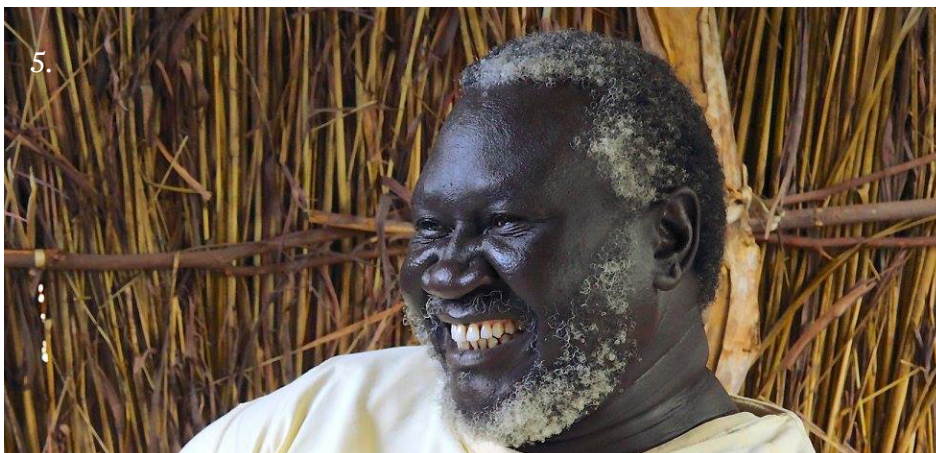
gen. Nå leder han frigjøringsbevegelsen i Sudan i kamp for sitt folk, men ville helst fortsatt vært lærer.

6. FLYKTNINGLEIR I TYRKIA

Jeg traff denne skøyeren i Tyrkia ved grensen til Syria tidligere i år. Han kommer fra Kobani. Familien vurderer seriøst å flytte tilbake selv om noen av de hardeste kampene i Syria har stått nettopp her og få har håp igjen om at framtida blir noe bedre. Det finnes få andre alternativer.

7. RAFTOPRISVINNEREN

Treff Padre Melo — raftoprisvinneren, menneskerettighetsaktivisten, radiomannen og presten som har motatt stor anerkjennelse internasjonalt og enorm respekt (pluss en del trusler) i hjemlandet Honduras. Han var ikke imponert over den norske regjeringens forslag om kutt i bistandsbudsjettet og konsekvensene det vil ha for kampen for menneskerettigheter i mange land. – Vi skal støtte kampen deres for å bryte gjennom muren av dårlige politiske

11.

løsninger i Norge, sa han. For vi må organisere oss internasjonalt for å utfordre elitene.

8. FLYKTNINGER I NORGE

Jeg har truffet mange flyktninger som har gjort dypt inntrykk på meg. De kommer med traumer men også historier, erfaringer, kunnskap, energi og innsatsvilje. Nå sitter tusener av dem fast i et overveldet mottakssystem, mens de heller burde gått på norskkurs, fått jobbe, vært i aktivitet, truffet nordmenn og kommet seg ut i samfunnet – hvis bare politikerne hadde latt dem få lov!

9. GUTT I GAZA

Denne lille sjarmøren bor under plastduker oppå sitt eget hus som ble bombardert og kollapset under Gaza-krigen ifjor sommer. Faren viste stolt fram sønnens skolebøker som han hadde brukt sine siste penger på å kjøpe plastbind til og bundet inn! Familiens eiendeler lå under "gulvet" som tidligere var et tak. Og ingen av husene som ble totalødelagt på Gaza er gjenoppbygd ennå.

10. PARK I TYRKIA

Jeg traff henne i en park i Tyrkia. Flyktning fra Syria, fra vold og et tvangsektenskap med en 25 år eldre mann! Hva hun ønsket seg mest av alt? Frihet.

11. DEN FRIVILLIGE REDNINGSTJENESTEN

De utgjør ryggraden i norsk beredskap. De bruker all ledig tid på aksjoner: på redningsaksjoner, søk og førstehjelp og det lille de har igjen av tid bruker de på øvelser og opplæring. Synd at ikke myndighetene skjønner ordentlig hvilken ressurs dette er – før de trenger dem selv en vinternatt på fjellet ... eller på havet!

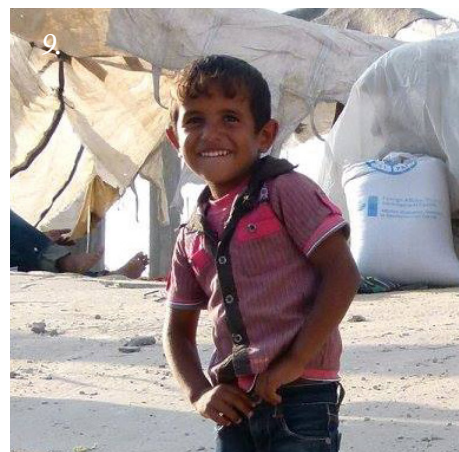
12. DEN FARLIGE OG VIKTIGE JOBBEN

De er mineryddere i Srebrenica. De rydder miner før andre kan komme inn å lete etter massegravene etter folkemordet i 1995. En av verdens farligste jobber – men helt nødvendig hvis folk skal kunne få tilbake jorda si, livene sine og i dette tilfellet endelig finne svar, trøst og sorg.

8.

9.

10.

12.

Nødhjelp
til
flyktninger

Gi en symbolsk julegave til en du er glad i

Krigen i Syria har drevet millioner av barn, kvinner og menn på flukt. De lider under forhold preget av stor utrygghet og mangel på mat, vann og helsetjenester. Dette er medmennesker som trenger vår hjelp.

Norsk Folkehjelp deler ut livreddende nødhjelp i Syria og i nærområdene. Vi når fram til familier som har mistet forsørgeren sin, til de som er syke og andre spesielt sårbare grupper.

Tusenvís får utdelt mat gjennom våre programmer, men behovet er enormt. Les mer om vårt arbeid for syriske flyktninger her: www.norskfolkehjelp.no/syria

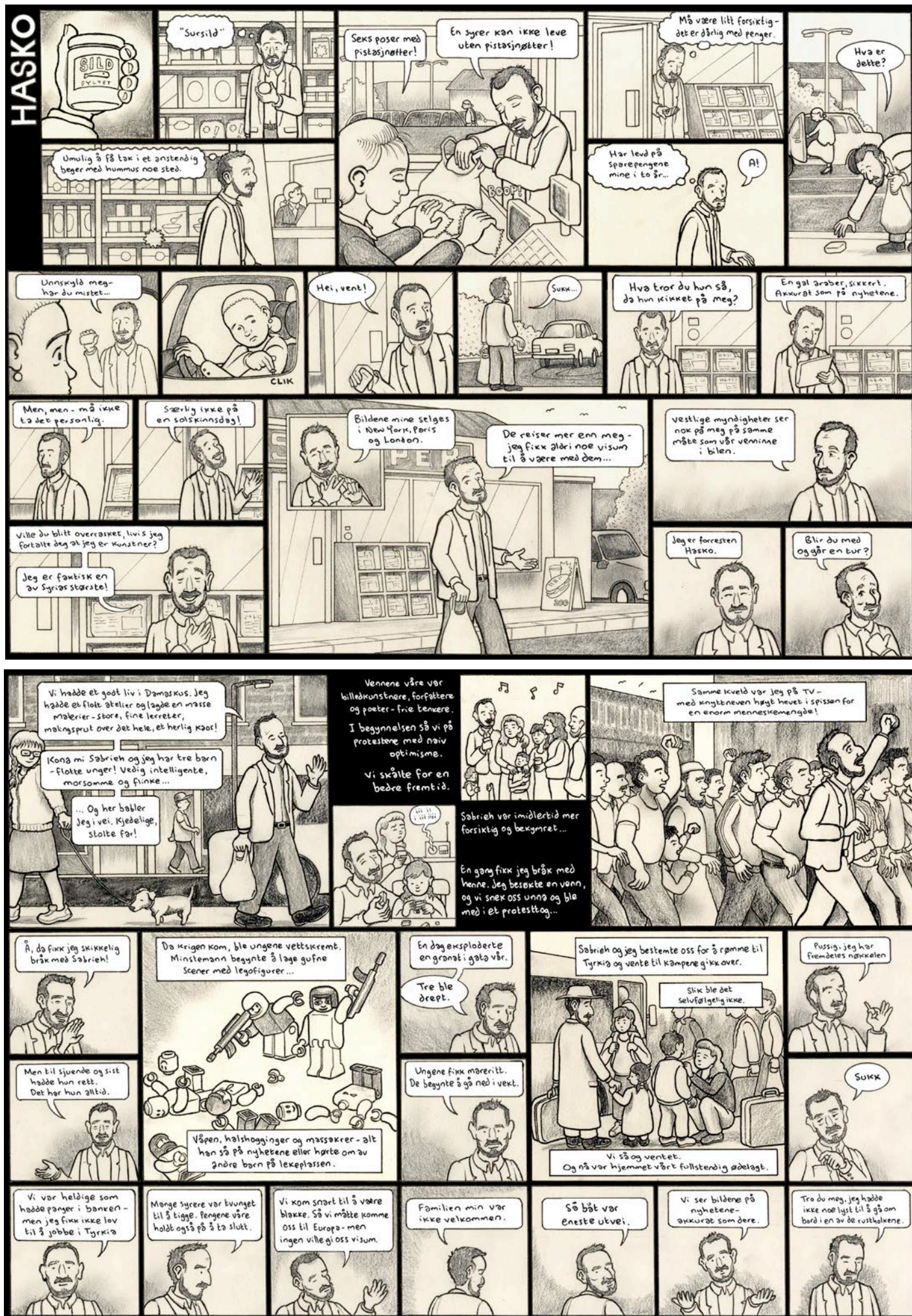
Gaven du har mottatt bidrar til å støtte Norsk Folkehjelps arbeid verden over.

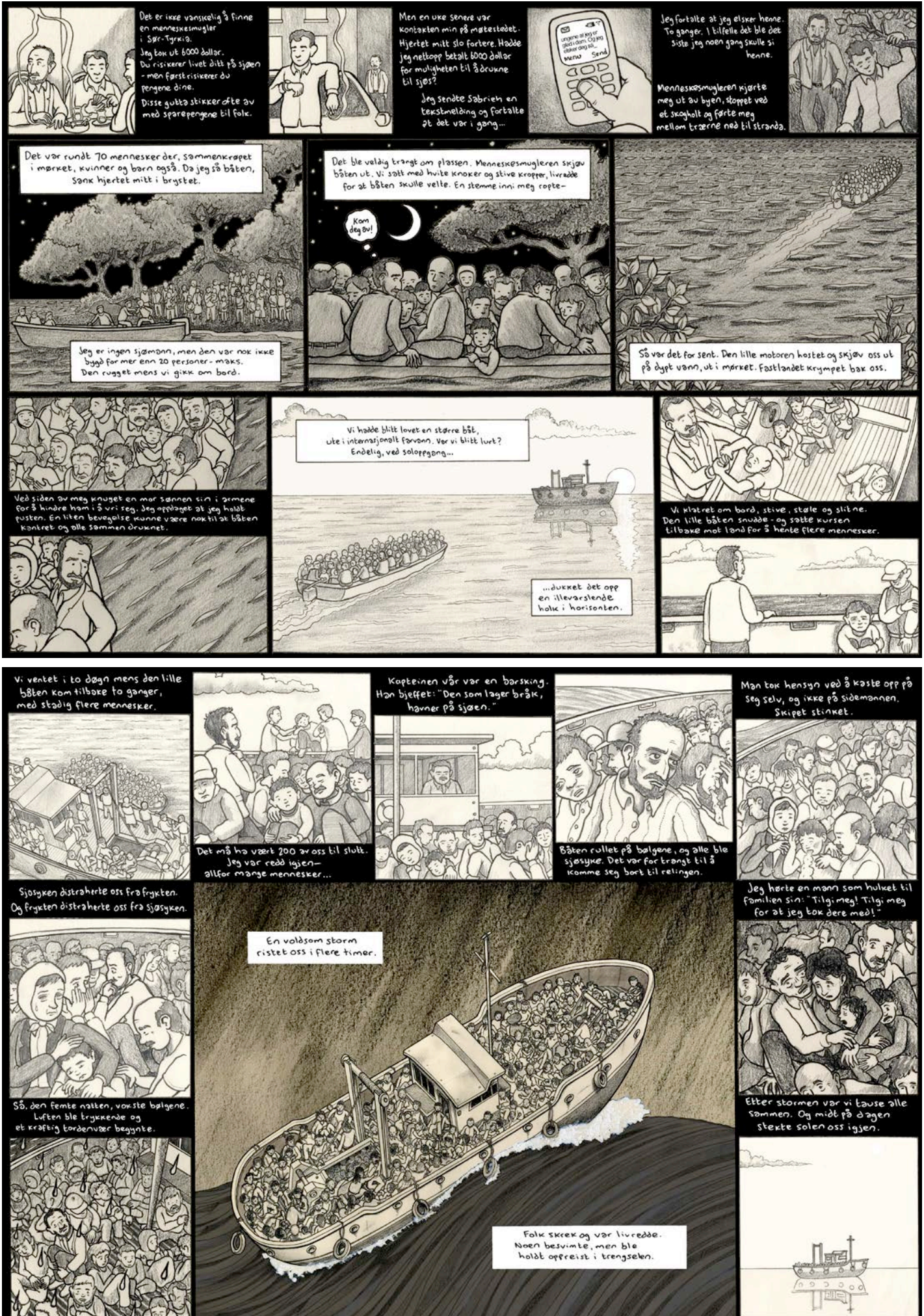
www.symbolskegaver.no

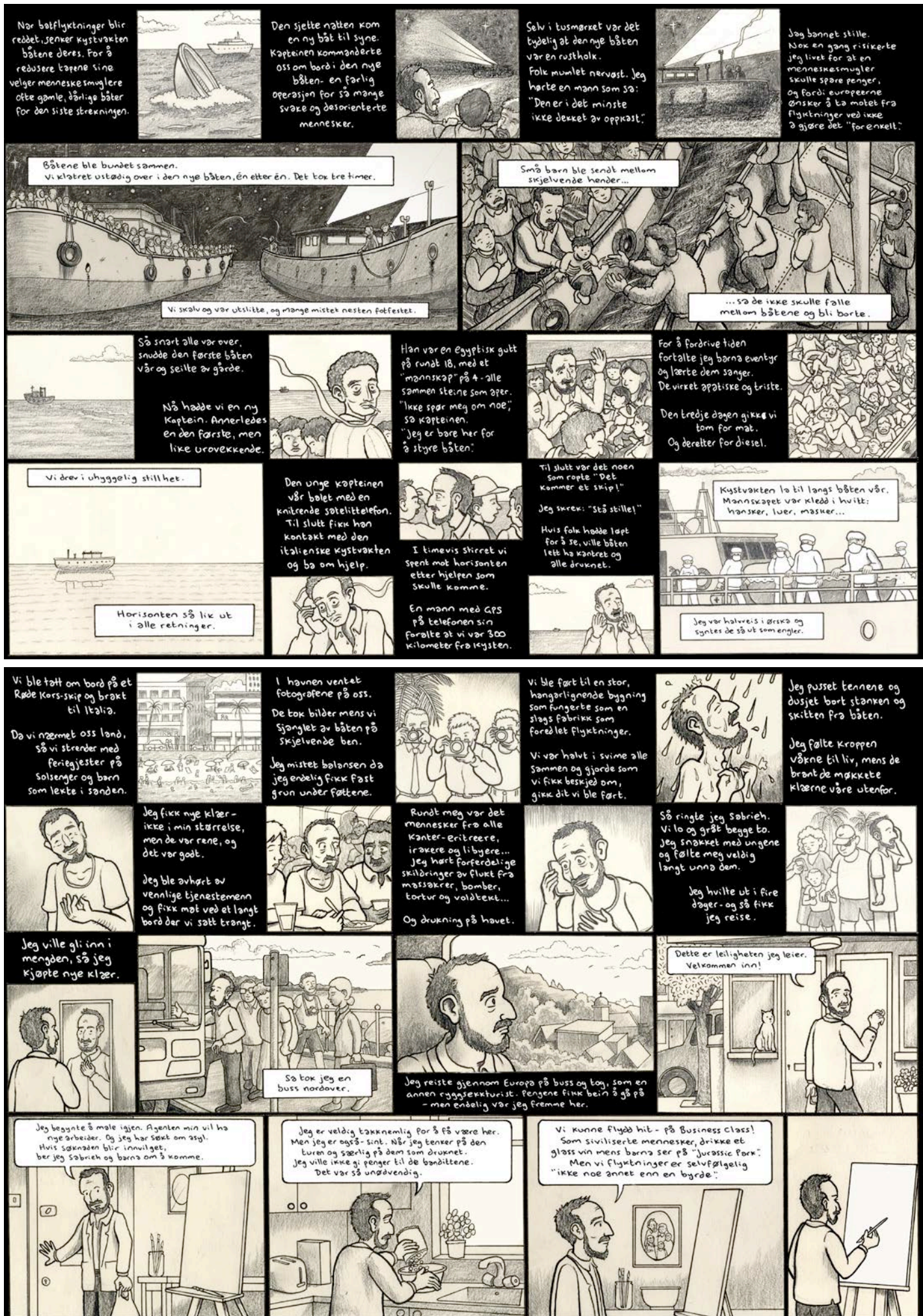

Norsk Folkehjelp

Etter et år fra hverandre fikk vi innvilget asyl...

...og Sabrieh og barna kom hit til
meg for å starte livene våre på nytt.

Sterke møter

Menneskebiblioteket består av levende «bøker» – mennesker som ofte møter fordommer på grunn av sin bakgrunn. Spørsmålene hagler når engasjerte elever i tiende klasse ved Ruseløkka skole i Oslo treffer «bøkene» på biblioteket.

TEKST Sissel Fantoft FOTO Ellen Johanne Jarli

← Bibliotekar og prosjektleder for Menneskebiblioteket, Siw Lilly Osmundsen og Camilla Peace Sundvoll i Norsk Folkehjelp opplever svært positiv respons på konseptet.

EN TIDLIG MANDAG morgen har et tjuetalls tiendeklassinger ved Ruseløkka skole tatt plass rundt bordene på Deichmanske hovedbibliotek i Oslo. I dag får de mulighet til å spørre om absolutt alt de lurer på til lys levende «bøker» om temaer som homofili, spiseforstyrrelser, kjønnsbekreftende operasjoner og flyktninger. Sju «bøker» er klare til å dele sine historier og svare på spørsmål fra elevene. «Låne-reglene» er enkle: Pass godt på «boka» og lever den tilbake i samme stand som du lånte den. Alt kan spørres om, så lenge det gjøres med respekt.

FORSTÅELSE ISTEDENFØR FRYKT

Elevene deles inn i fire grupper og fordeles seg i lokalet med hver sine «bøker». I begynnelsen er spørsmålene forsiktige, men etter hvert tør elevene opp og våger å stille tøffere spørsmål. En av dagens «bøker» er Silje Sønsterud Olsen fra Interessegruppa for kvinner med spiseforstyrrelser.

«Vi mener at innsikt i mangfoldet av mennesker er noe av det viktigste vi kan lære ungdom.»

– Dette er et flott konsept! Åpenhet og informasjon er den beste måten å forebygge diskriminering og fordommer på. Menneskebiblioteket bidrar til å bygge ned skam for de som sliter, og de som møter «bøkene» lærer hvordan de kan møte disse menneskene med forståelse og ikke frykt, sier hun.

Redselen for å si noe feil kan ofte føre til at man unnlater å gå inn på vanskelige temaer.

– Dermed blir det isteden en stor elefant i rommet som man ikke snakker om. Her er vi åpne for alle typer spørsmål, og opplever ofte at noen spør fordi de kjenner noen som sliter med ulike ting, og som de lurte på hvordan de kan hjelpe, legger hun til.

INNSIKT I MANGFOLDET

Ideen til Menneskebiblioteket kommer fra organisasjonen Stopp Volden i Danmark. I Norge har Norsk Folkehjelp drevet Menneskebiblioteket i flere år, og me-

toden er en svært etterspurt og anerkjent måte å gi innsikt i hvordan det er å være en minoritet på.

– Her formidles virkelige historier om mennesker som blir utsatt for fordommer med negative konsekvenser i hverdagen. Blant «bøkene» våre finnes homofile, muslimer, kristne, hiv-positive, personer med spiseforstyrrelser, blinde, rullestolbrukere, asylsøkere, flyktninger og mange andre. Vi mener at innsikt i mangfoldet av mennesker er noe av det viktigste vi kan lære ungdom. Dette er en metode som brukes mange steder i verden med svært gode resultater. Rundt bordene på biblioteket flyter samtaler lett, og en jevn strøm med spørsmål rettes mot «bøkene».

– Før «bøkene» begynner å snakke om seg selv er det umulig å se hvem som tilhører hvilken minoritet. Det er også et tankekors, sier Sundvoll.

SPENNENDE OG LÆRERIKT

Ved et av bordene sitter Eva Macias og

SPONSORER:

Utdanningsforbundet og Vestafondet

SAMARBEIDSPARTNERE:

Deichmanske bibliotek i Oslo og Barum bibliotek -filial Sandvika.

← Eva Macia (t.v) og Ante Bjelland (t.h) har gjennomgått kjønnsbekreftende operasjoner og forteller gjerne om sine liv til engasjerte tienklas-singer som Hennie Asp og Even Torp Nilsen.

Ante Bjelland fra organisasjonen Harry Benjamin Ressurssenter, som arbeider for mennesker som søker etter eller har gjennomgått en kjønnskorrigerende behandling.

«Hva slags kjønn blir dere tiltrukket av?», «Hvordan endres hverdagen etter en kjønnsoperasjon?», «blir dere behandlet annerledes?» er noen av spørsmålene de får fra elevene.

Ante Bjelland forteller blant annet om hvor tøft det var å gå gjennom puberteten to ganger, både som 14-årig jente og som 26-årig mann.

– Jeg jobbet som ekstrabetjent i Oslo fengsel akkurat i den perioden jeg gikk gjennom stemmeskiftet. Dere kan jo tenke dere hvor morsomt det var å skulle kommandere ti tøffe «bikere» inn på cella med en stemme som stadig sprakk, sier han og høster hjertelig humring fra elevene rundt bordet.

Bokhandleren i Torggata har et stort engasjement for Syria

↑ Bokhandler Christian Skrede har et stort engasjement for blant annet nødhjelpsarbeid i Syria.

For andre sommer på rad har Eldorado bokhandel gitt bort store deler av salgsinntektene sine til nødhjelp i Syria. Til sammen har de samlet inn 539 515 kroner til Norsk Folkehjelps arbeid.

TEKST OG FOTO Julie Strand Offerdal

GRÜNDER CHRISTIAN SKREDE håper å gi folk perspektiv på forbrukersamfunnet. Markedssjef i Norsk Folkehjelp Hanne Lin Prestegård er takknemlig for dette store bidraget til arbeidet i Syria.

– Det er unikt med en bedrift som har et så stort og genuint engasjement, sier hun. Bokhandelen i Torggata i Oslo ble tapetsert med plakater i forbindelse med årets Syria-kampanje. 1 krone = 1 måltid var budskapet som lød fra veggene.

– Ideen var blant annet å vise folk hva ting faktisk koster og hvor lite det koster å hjelpe noen som trenger det,

sier Skrede.

– Initiativet er privat og vi er så vidt vi vet den eneste bokhandelen i landet som gjør dette. Gjennom aksjonen har vi klart å øke salget av pocketbøker, folk liker å kunne bidra på denne måten. Vi leser mye her i landet og det oppleves positivt for oss å kunne omsette denne lesegledden til støtte for syrere.

Bokhandelen ga bort halvparten av inntektene fra alt salg av pocketbøker gjennom sommeren. I tillegg kunne kundene få med seg det som tilsvarer en dagsrasjon mat for en syrisk flykt-

ning, mot en valgfri donasjon til nødhjelp i Syria. Dagsrasjonene består av små pakker med blant annet linser, bønner, ris og mel. Christian forteller at ideen om dagsrasjoner begynte som et eksperiment for å teste om det gikk an å leve på de matrasjonene flyktningene får.

– Vi prøvde å leve på rasjonene fra nødhjelpspakkene i en uke, for vi trodde ikke at mengden mat vi hadde fått oppgitt kunne være riktig. Men det viste seg at det gikk helt fint. Det ga oss virkelig perspektiv på ting, sier Skrede.

LOs innsamling til folk på flukt har gitt 3,8 millioner kroner

Ekstreme kriser krever ekstreme mål. Dette kan vi klare, sa Gerd Kristiansen da LO satte et mål om å samle inn tre millioner kroner. Og med Fellesforbundets bevilgning på 1,5 millioner ble målet nådd og vel så det.

TEKST Are Stranden FOTO Rodi Said

DEN 9. SEPTEMBER gikk LO-leder Gerd Kristiansen ut med appell til forbund, avdelinger, klubber og enkeltpersoner om å gi sin støtte til de syriske flyktningene. LO startet innsamlingen selv med et bidrag på 100 000 kroner. Fagbevegelsen tok utfordringen og på under to måneder har de samlet inn hele 3,8 millioner kroner.

I denne dugnaden har flere av forbundene gitt bevilgninger på flere hundre tusen kroner.

Både Fagforbundet, Industri Energi, NTL, FLT, NNN, Handel og Kontor og EL & IT Forbundet har bidratt stort og samtidig mobilisert egne klubber og medlemmer til å bidra. På Norsk Folkehjelps hjemmesider har de kunne følge innsamlingen tett og utfordret hverandre.

MANGE BIDRAG OG OPPFORDRINGER FRA FAGBEVEGELSEN

I stedet for julegaver til de ansatte i år, gir LO Media 40 000 kroner til Folkehjelps arbeid med Syria-flyktningene. Og LO-klubbene i AKER ASA bidrar med 25 000 kroner.

– Nå er det tidenes dugnad for mennesker på flukt. Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt. Støtt opp om innsamlingen. Folk på flukt fra krigens grusomhet trenger din hjelp! Med denne oppfordringen fra Fagforbundets leder Mette Nord, har forbundet nå samlet inn 750 000 kroner fra over 80 donasjoner.

Også Industri Energi har fått inn over 260 000 kroner. Amalie Hilde Tofte sa det slik: «Tenk om det var jeg som var på flukt fra krig» - og bidro selv med 2000 kroner.

Kai-Otto Helmersen i EL & IT Forbundet har bidratt med en timelønn og samtidig oppfordret alle medlemmene i forbundet til å gi. Så langt har små og store summer gitt over 100 000 kroner fra forbundet.

Nyvalgt forbundsleder i Fellesforbundet, Jørn Eggum sier følgende om bidraget på 1 500 000 kr. – Dette er et bidrag som viser hvor stort engasjementet er for flyktninger i Fellesforbundet. Jeg opplever at mange medlemmer har et sterkt ønske om å bidra til å hjelpe mennesker som er på flukt.

NTL har i sin egen innsamling passert 330 000 kroner. Frank Oftebro i forbundet er en av mange som har bidratt.

– Innsatsen fra Norsk Folkehjelp gjør en forskjell for dem som er på flukt. Vi kan hjelpe dem å hjelpe.

INNSAMLEDE MIDLER GÅR TIL EN REKKE TILTAK

Norsk Folkehjelp mener det må en helhetlig tilnærming til for å takle flyktningekrisen. Mennesker på flukt må tas imot med verdighet i Norge, men vi må også hjelpe i nærområdene. Deler av de innsamlede pengene er allerede tatt i bruk for å bistå de som trenger det mest.

Inne i Syria samarbeider vi med lokale organisasjoner med å få matforsyninger og assistanse inn i Syria. Vi retter oss særlig inn mot Aleppo og Hama-provinsene i nord. Det gis også støtte til aktivistgrupper som arbeider for fred og overgang til et mer demokratisk Syria.

I nærområdene er Norsk Folkehjelp til stede både i Libanon og Irak. Her gis det støtte til mat og livsopphold.

De som er på flukt gjennom Balkan møter nå merkede minefelt slik at de kan legge fluktruten utenom disse farlige områdene. Våre mineryddere driver også opplæring i faren for landminer for flyktningene i leirene som er opprettet.

Her hjemme er vi den eneste av de store humanitære organisasjonene som driver asylmottak. Og for å huse flere flyktninger er det nå blitt etablert to nye mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Blant annet vil noen av de innsamlede midlene gå til norskopplæring og rekruttering av frivillige lærere og til ulike fritidsaktiviteter ute i mottakene.

Køene var lange over hele landet da det var demokratisk valg i Myanmar den 8. november i år.

Demokrati og ulikhet

RIKDOMMEN I VERDEN konsentreres stadig mer. Rikdom teller ofte mer enn stemmer når politiske prioriteringer tas, og politisk makt gir ofte adgang til å øke egen rikdom.

Demokratiet mister troverdighet når folk opplever at deres stemmer ikke betyr noe; de har ikke noe reelt valg, fordi elitene kontrollerer systemet. Dette forsterkes ved at demokratiske institusjoner bestemmer mindre, mens markedet bestemmer mer. Elitene er i hovedsak menn og gapet mellom kvinner og menns deltakelse er stor både innenfor politikk og økonomi, i kvinners disfavør.

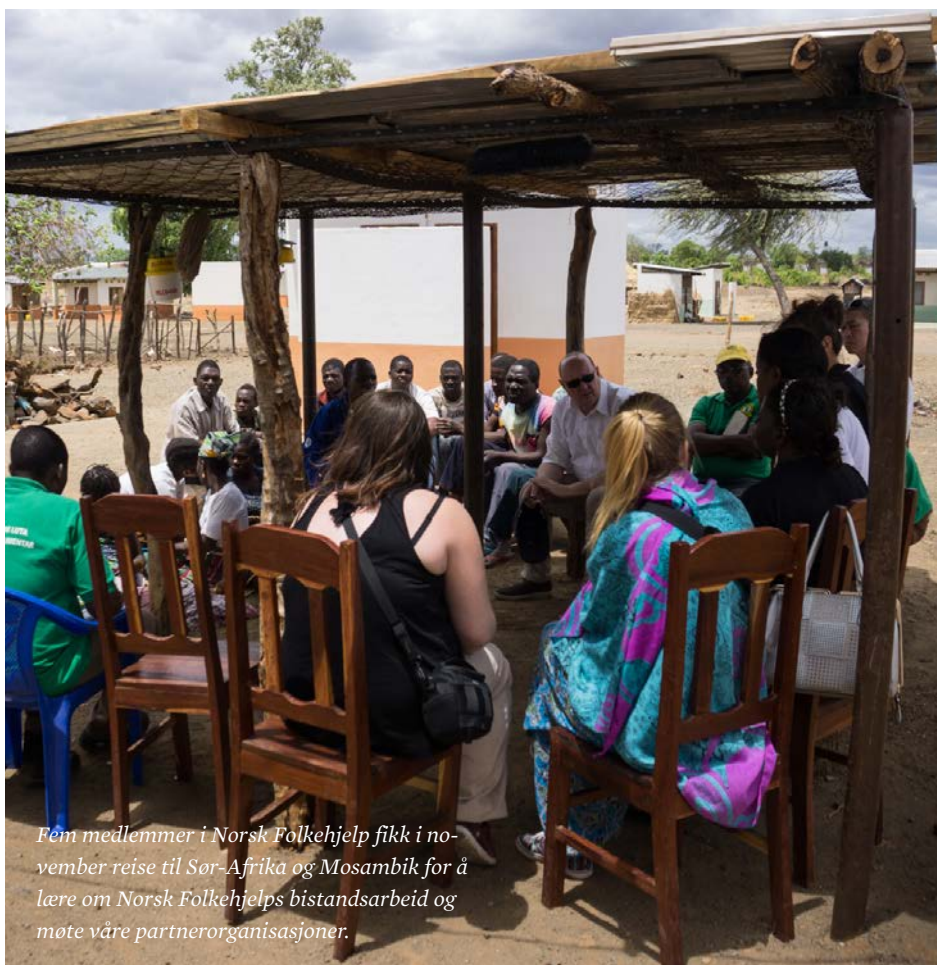
Sviktende tro på demokratiet fører til konfrontasjon og gateprotester. Som igjen kan føre til konflikt og krig. Manglende demokrati, ulikhet, konflikt og håpløshet har skapt tidenes største flyktningkrise og for å gjøre noe med den må vi gjøre noe med årsakene.

Av Norsk Folkehjelps sju anbefalinger til tiltak som vil redusere ulikhet har anbefalingen om å innlemme et mål om ulikhet i FNs bærekraftsmål vunnet gehør. Det har vi skrevet om på side 32.

Vant over kullselskapet

TEKST OG FOTO Deltakerne på feltreise for medlemmer, se egen boks

Det lille lokalsamfunnet Cassoca, har etter at det indiske gruveselskapet Jindal fikk konsesjon for kullutvinning, befunnet seg midt i et gruveområde, omringet av høye gjerder.

Fem medlemmer i Norsk Folkehjelp fikk i november reise til Sør-Afrika og Mosambik for å lære om Norsk Folkehjelps bistandsarbeid og møte våre partnerorganisasjoner.

FOR Å KOMME seg inn og ut fra området, må folk ha tillatelse av gruveselskapets ledelse for å komme gjennom en bomstasjon kontrollert av væpnede vakter. Som følge av den massive gruvedriften i området er det dårlig luft- og vannkvalitet.

Landsbybefolkningen, som hovedsakelig består av fattige bønder, lever tett på et forurensset grunnvann, hvor gruveselskapet har utvunnet kull. Til tross for gjentatte løfter fra selskapet om å sikre dette forurensede området har lokalsamfunnet ikke sett noen forbedring.

Gruveselskapet har lovet å kompensere de 289 familiene i landsbyen med et nytt hus med tre soverom, felles kjøkken og toalett. Ifølge gruveselskapet ønsker de å bruke lokal arbeidskraft til å lage bygningsmaterialer, så vel som selve huset. Prosjektet ble startet for tre år siden, i 2012, og i dag står såvidt ti hus ferdig. Med 279 ubygde hus som skal fullføres innen 2017, er det lett å forestille seg lokalsamfunnets mistillit til selskapets løfter.

BRUTTE LØFTER

For fem år siden var dette også situasjonen for tre andre lokalsamfunn i pro-

↑ Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon AAAJC bistår lokalsamfunn i Mosambik i å forsvaresine rettigheter, konfliktløsning og forhandlingsteknikk..

vinsen. Da det ble oppdaget at det fantes kullforekomster på jorda deres, fikk de mange løfter fra landets myndigheter og kullselskapet mot at de gikk med på å flytte til et område som heter Cateme. De gikk med på å flytte fordi de ble lovet nytt hus, vannpumpe, fruktbart land, barne- og ungdomsskole, veier, elektrisitet og matevarstøtte i fem år fram til deres egen matproduksjon ble bærekraftig.

Realiteten ble ikke slik bøndene hadde blitt lovet. Jorda hvor de bor er ufruktbar og bøndene må gå sju km én vei for å nå åkeren de fikk som kompensasjon. Avlingene har minsket merkbart etter at de flyttet til det nye området, og bøndene møter store utfordringer med å få tilgang til nok mat. Husene de har fått som kompensasjon ble bygget uten tilstrekkelig fundament, og har derfor fått store sprekker og vannet trekker inn fra taket og grunnen. Skolene de ble lovet har ikke blitt bygget, og de fleste som ble lovet arbeid

mistet dette etter et år. DE har heller ikke mottatt matvarehjelp i overgangsfasen.

KULLBLOKADE

Etter hvert som lokalsamfunnet innså at de var lurt, fikk de støtte av Norsk Folkehjelps lokale partner AAAJC. Bøndene arrangerte demonstrasjoner mot gruveselskapet og myndighetene og ved å blokkere kulltransporten fikk de etter hvert enkel infrastruktur, som tilgang til strøm og vann.

De erfaringene som befolkningen i Cateme har gjort seg, samt støtten fra AAAJC, gjør at nye lokalsamfunn som blir rammet av tvangsflytting er bedre rustet til å forstå sine rettigheter, slik som viktigheten av skriftlige avtaler om kompensasjon for land og hus. I tillegg til dette fokuseres det på etableringen av lokale komiteer som forhandler med myndigheter og gruveselskapene på vegne av hele landsbyen.

FAKTA

AAAJC, Association of Support and Legal Assistance to Communities. Organisasjonen ble startet i 2010, og er en non-profit organisasjon. Det overordnede målet er å støtte lokalsamfunn i å forsvare deres rettigheter, så vel som konfliktløsning og forhandlingsteknikk. Artikkelen er basert på en prosjektreise som Norsk Folkehjelp gjennomførte i november 2015, der følgende deltakere var med:

DELTAKERE PÅ MEDLEMSTUR

- Thomas Birkeland, nestleder i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom
- Siril Wigen Monteiro, sekretær og markedsføringsansvarlig i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom Nidaros
- Kristine Merkesvik, nestleder i Norsk Folkehjelp Askøy
- See Chiz Kok, leder Norsk Folkehjelp Kongsvinger
- Linn Mari Fossbekk, leder Norsk Folkehjelp Kristiania
- Per Øivind Eriksen, ansatt i Norsk Folkehjelp

Småbønder står sammen mot storinvestorer

Lokalsamfunn i Mosambik brøytes bort av kjøpesentre, hoteller og luksushus, men bøndene svarer med å organisere seg. Noen har allerede vunnet kampen ved å ta i bruk noe de kaller sin maskin for påvirkning.

TEKST Tine Solberg Johansen FOTO Norsk Folkehjelp

Bøndene svarer med å organisere seg og noen har allerede vunnet kampen ved å ta i bruk noe de kaller sin maskin for påvirkning.

– Vi var i konflikt med noen som stjal sand ved elva som ligger like ved brua. Hvis nok sand blir fjernet, vil brua rase, forteller Abdul Unla Saidi. Han er medlem og talsperson for Manos Unidas, som er en av organisasjonene som jobber for småbønders rettigheter i Mosambik.

JAGET AV MYNDIGHETENE

– På den ene siden av elva var det et kinesisk selskap som gravde ut sand de skulle bruke til sement for et prosjekt i Pemba. På den andre siden av elva kom det folk nesten hver dag som lasset sand og kjørte i vei med det. Vi spurte dem hvem som hadde gitt dem tillatelse til å ta sand. De viste oss et papir, men vi tvilte på at det var ekte. Da vi spurte myndighetene hvem som hadde skilt ut tomtene, bare jagde de oss bort. De truet oss til og med, forteller Saidi.

Flere av fagforeningene og organi-

sasjonene som kjemper for småbønder har sett en stor økning i medlemstallene den siste tiden. Mosambik er et land som er rikt på naturressurser som olje, gass og edelstener. Landets lange, vakre kystlinje gjør det til et attraktivt reisemål for turister. Investorer har rykket inn i mengder for å ta sin del av kaka. Norsk Folkehjelps landdirektør i det sørlige Afrika, Trygve Augestad, sier at investering i utgangspunktet er bra for landet, men måten det nå gjøres på gjør småbøndene til taperne.

MISTER LIVSGRUNNLAG

– Langs store deler av kysten er det nå konstruksjon på alle kanter. Det bygges kjøpesentre, kontorlokaler, hoteller og hus og leiligheter. Investorer håper på å tjene penger både på naturressurser og turisme. Den økonomiske utviklingen er kanskje bra for landets bruttonasjonalprodukt og for folk med makt og muligheter, men vanlige mennesker og småbønder taper kampen om retten til naturressurser som de har hatt tilgang til hele livet. Ofte er dette deres livsgrunn-

lag, forklarer Augestad.

Han sier det er flere grunner til at bøndene mister tilgangen til land som de alltid har benyttet seg av.

– En årsak er at de ikke har formalisert eierskapet til tomtene. De har ikke papirer som kan dokumentere at det faktisk er deres. En annen årsak er at de ofte er maktesløse i kampen mot de store investorene som kan påvirke administrasjon, politikere og rettsvesenet, sier Augestad.

MASKIN FOR PÅVIRKNING

Norsk Folkehjelps partner i Mosambik Cabo Delgado Peasants Union (UPC), en medlemsorganisasjon med mange småbønder, tilbyr trening og opplæring for sine om lag 5000 medlemmer. På kursene lærer medlemmene blant annet hvordan de skal formalisere eierskapet til tomtene og bistår dem med å organisere seg slik at de er forberedt hvis investorer som faktisk ikke har lov til å bygge eller utvinne naturressurser, plutselig dukker opp.

– Det at vi hadde deltatt på UPCs

«Da vi spurte myndighetene hvem som hadde skilt ut tomtene, bare jagde de oss bort.»

✓ Saidi Assanito og fru Sarima Bacar fra organisasjonen Maos Unidas bistår småbønder i kampen for sine rettigheter i Mosambik.

opplæringsprogram rustet oss til å kjempe tilbake da sand ble stjålet fra elva og myndighetene ikke lyttet til oss, sier Saidi. Han forteller at de tok med seg sin egen maskin for påvirkning da de gikk tilbake til området der sand ble ulovlig utvunnet.

– Etter å ha blitt avfeid hos myndighetene tok vi med oss et kamera til der investorene hentet ut sand. Kameraet er vår maskin for påvirkning! Vi tok bilder av hva de gjorde i lokalmiljøet vårt og tok dem med til myndighetene. Nå måtte de lytte. Vi hadde bevis, forteller Saidi.

ØNSKER MER KURS

– Det ble satt en stopper for sandutvinningen. Brua vår er sikker og vil ikke bryte sammen på grunn av erosjon, fortsetter han.

– Neste gang UPC skal kjøre opplæringsprogram her vil vi ha med lokale og tradisjonelle ledere. De har også behov for å lære om rettighetene våre, avslutter han.

Folkets valg i Myanmar

TEKST OG FOTO Julie Strand Offerdal

Valget i Myanmar ser ut til å ha vært det frieste på mange tiår. Over 12 000 valgobservatører fulgte med da folket sa sin mening om hvem de vil at skal styre landet.

– **VI HOLDER ET FRITT** og rettferdig valg, og vi er veldig glade for interessen fra det internasjonale samfunn, sier en lokalpolitiker for Nasjonalligaen for demokrati (NLD) ved et valglokale på en barne-skole i Yangon. Bak ham står hundrevis av mennesker i kø for å få avgitt stemme ved valget, mange av dem for aller første gang.

I forkant har både folket og pressen stilt det samme spørsmålet om og om igjen: Kommer valget virkelig til å bli fritt og rettferdig? Noe av svaret vil ligge i rapportene fra over 11 000 lokale og 1140 internasjonale valgobservatører som overvåket valgkamperperioden og stemmegivingen 8. november.

FØRSTE GANG

Det var ingen selvfølge at valget skulle observeres, hverken av internasjonale eller lokale organisasjoner. Under valget i 2010 var valgobservasjon forbudt, og kun noen få organisasjoner gjorde det i full hemmelighet.

– De kunne ikke engang fortelle til familien sin hva de holdt på med, det var superhemmelig, sier Norsk Folkehjelps landdirektør i Myanmar Ingeborg Moa, som også var landdirektør i landet under

En finger dekket i lilla blekk er tegnet på at man har stemt, og mange av velgerne viste den stolt fram. Blekket går vekk i løpet av noen dager, og sikrer at ingen får stemt flere ganger på valgdagen.

valget i 2010. Da var det militærkjøretøy i gatene og nervøs stemning. Valget ble ikke fritt og rettferdig på grunn av manipulasjon av stemmer.

I år var altså over 12 000 valgobservatører til stede. Flere lokale organisasjoner har observert hele valgkamperperioden, og mange har drevet velgeropplæring.

– Organisasjonene har hatt en kjempeviktig rolle i forberedelsen til valget. For veldig mange her i Myanmar er valget en helt ny opplevelse. Mange har aldri stemt før, valgfunksjonærene er nye i sin rolle og de nasjonale observatørene gjør dette for første gang, sier Moa.

ALT SKAL REGISTRERES

På valgdagen i år er stemningen en helt annen enn i 2010. Folk står i kø foran stemmelokalene lenge før de åpner klokken seks om morgenen, for å være sikre på å få stemt. Velgerne er glade og forventningsfulle

I et valglokale i bydelen Insein i Yangon sitter Susu Aung (23) på en plaststol og følger med på stemmegivingen i et overfylt valglokale, gjennom vinduer

som står på vidt gap. Hun observerer valget for organisasjonen Charity Oriented Myanmar (COM), en av Norsk Folkehjelps partnere. COM driver valgobservasjon med spesiell vekt på inkludering av etniske minoriteter, kvinner, funksjonshemmede og interne migranter, og er til stede i alle regionene i landet. Susu Aung forteller at her hun sitter har det har vært kø hele dagen.

– Det har gått fint å observere stemmegivingen, men det er ikke alle som respekterer meg selv om jeg har på vest som viser at jeg er valgobservatør. Jeg tror det er fordi jeg er så ung. Men jeg kan ikke la meg stoppe av det, jeg bare gjør oppgaven min, sier hun.

Valgobservatørene har et tykt hefte med ting som skal sjekkes og skrives ned, blant annet om valglokalet er tilgjengelig for folk, om det åpner i tide, om velgere blir identifisert på riktig måte før de får stemme og om de avslutter stemmegivingen med å dyppe fingeren i lilla blekk, for å sikre at ingen stemmer flere ganger.

– Det handler ikke bare om å rapportere uregelmessigheter eller forsøk på

↑ Susu Aung var valgobservatør for organisasjonen COM i Yangon. –Jeg ville være en del av denne veldig viktige hendelsen i landet mitt. Vi er i en overgangperiode, og jeg vil hjelpe til, sier hun.

↓ Velgerne i Bahan township i Yangon sto i kø fra tidlig morgen av for å få avlagt sin stemme. Mange hadde tatt med seg hele familien.

↑ *Grunnloven hindrer Aung San Suu Kyi å bli president. Suu Kyi har likevel uttalt at hun kommer til å styre landet dersom NLD tar over makten.*

fusk, men å gi et helhetlig bilde av hvordan valget foregikk i det valglokalet der vi var til stede, forteller Chan Myat Thu (29), som også er observatør for COM. Til daglig jobber hun på Norsk Folkehjelp-kontoret i Yangon.

UMULIG Å SPÅ

Utenfor et av de største stemmelokalene i Yangon sentrum står en ivrig valgfunksjonær og ser på klokka.

– Valglokalene stenger klokka fire. Hverken før eller senere, sier han. Når valglokalet stenger skal stemmene telles opp i påsyn av de lokale valgobservatørene som er der. Et reporterteam fra AFP får også være til stede.

Så går timene og dagene. Resultatene annonseres litt etter litt, valgkrets etter valgkrets, etter hvert som stemmene telles opp. Det blir stadig tydeligere at opposisjonspartiet NLD har gjort et veldig

godt valg. Regjeringspartiet USDP erkjenner at de kommer til å måtte gi fra seg makten, men fortsatt er mange usikre på om det kommer til å skje. Sist gang NLD vant et valg, i 1990, fikk de aldri overta makten.

Om valget var fritt? Lokale og internasjonale valgobservatører har foreløpig rapportert om få hendelser med trusler og valgfusk, men det tar ennå noen dager før de første offisielle rapportene blir publisert og måneder før den endelige rapporten blir publisert. Det gjenstår også å se om folket i Myanmar får den regjeringen de stemte på.

– Det er helt umulig å spå om fremtiden i Myanmar akkurat nå, men jeg velger å tro på presidenten når han sier at valgresultatet skal respekteres, sier Ingeborg Moa.

Håper på videre demokratisering

For at Myanmar skal kunne fortsette utviklingen mot demokrati, må politikere anerkjenne at politikk ikke kun er for politikere, og folk flest må se at demokrati er en prosess som skjer også mellom valg, mener Ingeborg Moa.

TEKST OG FOTO Julie Offerdal

– **DER ER KJEMPEVIKTIG** at de lokale organisasjonene inkluderes i prosessen med å utforme politikk i tiden etter valget. De må inviteres inn i debattene som foregår i parlamentet for å gi innspill på saker som gjelder deres fagfelt, på vegne av gruppene de representerer, sier Moa.

Med opphevingen av sanksjoner fra verdenssamfunnet, åpning for internasjonal handel og en fredsprosess som er skjær, men går fremover, er mye nytt for Myanmar. I områder hvor det for få år siden var væpnet konflikt åpnes det nå opp for tømmerhogst og gruvedrift, men inntektene kommer på langt nær alle til gode. Prisene stiger, og ulikheten øker.

ENORM ENDRING

Moa påpeker at Myanmar allerede har store, erfarne organisasjoner som har sikret innflytelse i politikken. Mange av dem har vært aktive siden studentopprøret i 1988, både i eksil og i landet.

– Det er flere organisasjoner som jobber blant annet med kvinners rettigheter,

miljøvern og forvaltning av naturressurser som de siste årene har blitt invitert til hovedstaden Naypyidaw for å gi innspill på sine fagområder til politikerne. Det var utenkelig for bare fire år siden, da landet var styrt av en militærjunta som definitivt ikke viste interesse for hva organisasjonslivet, eller folket, måtte mene, sier hun.

Hun håper både den nye regjeringen i Myanmar og internasjonale donorer ser viktigheten av sterke lokale organisasjoner som jobber med politikk og påvirkning. Det er viktig at donorer og organisasjonene her nå ikke tror at demokratiet er sikret automatisk. Det er også viktig at organisasjonslivet ikke blir redusert til leverandører av mat, helsetjenester og «veldedighet», men at de blir en del av samfunnsdebatten.

– Det er så mange organisasjoner her med stor kunnskap både på fag og med å jobbe på grasrotnivå. Det blir trist hvis de ikke skal få delta i politikkutvikling og samfunnsdebatt, sier hun.

Fem fakta om valget i Myanmar

1. 8. november gikk folket i Myanmar til valg på ny nasjonalforsamling og regionalforsamlinger i landets regioner og delstater. Landet har vært styrt av en brutal militærjunta i 50 år, men har begynt å åpne for mer demokratiske prosesser de siste årene.
2. 91 partier stilte til valg. De største partiene er regjeringspartiet USDP, som har støtte fra militæret, og fredsprisvinner Aung San Suu Kyis parti Den nasjonale demokrati-ligaen (NLD).
3. Ifølge grunnloven er 25 prosent av plassene i parlamentet reservert for militæret, og utnevnes av forsvarssjefen. Det gjør at valget ikke er fullt ut demokratisk.
4. Grunnloven hindrer Aung San Suu Kyi å bli president, siden hun har vært gift med en utenlandsk statsborger og har to sønner som er britiske statsborgere.
5. Da det ble holdt valg i 1990 vant NLD, men militærjuntaen annullerte resultatet. Ved valget i 2010 deltok ikke NLD, og valget ble kritisert for å være manipulert av militærregimet. Etter et suppleringsvalg i 2012 slapp noen titalls NLD-representanter inn i parlamentet, blant andre Aung San Suu Kyi.

Illustrasjonsbilde

En skjev verden

Økonomisk vekst fører ikke automatisk til mindre fattigdom. FNs nye bærekraftsmål forplikter Norge til å jobbe for å redusere ulikhet både i og mellom land.

TEKST OG FOTO Anne Håskoll-Haugen

Vi lever i en skjev verden. Mange fattige land opplever en sterk økonomisk vekst, men det betyr ikke det samme som at veksten kommer alle til gode. Ulikheten vokser – både i og mellom land. Det vil FN at medlemslandene skal gjøre noe med, og i september vedtok FN nye utviklingsmål for verden. Et av målene forplikter medlemslandene til å jobbe for å redusere ulikhet. Kampen mot ulikhet handler om rettferdighet, men FN mener også at mer likhet vil bidra til økonomisk vekst og utvikling.

– Stor konsentrasjonen av rikdom undergraver demokratiske prosesser,

sosialt samhold og rettferdighet. Norsk Folkehjelp utfordrer regjeringen til å føre en utviklingspolitikk som fremmer en rettferdig fordeling, sier Beate Thoresen, spesialrådgiver i Norsk Folkehjelp. Men hvordan?

NÆRINGS LIV OG JOBBER ER VIKTIGERE ENN BISTAND

UTENRIKSDEPARTEMENTET:

– På hvilken måte skal Norge jobbe for å oppfylle målet om å redusere ulikhet i og mellom land?

– Utviklingssamarbeid er ett av virkemidlene for å redusere ulikhet mellom

land. Ulikheten innad i land er det først og fremst landets myndigheter som kan gjøre noe med, gjennom tilrettelegging for næringsutvikling, utvikling av gode institusjoner, satsing på skole- og helse-tilbud til alle, god skattepolitikk og administrasjon. Utviklingssamarbeidet kan støtte opp om dette, forklarer statssekretær Tone Skogen.

– Men næringsliv og privat sektor er viktigere enn tradisjonell bistand. Næringsliv er drivkraften i å skape arbeidsplasser. Ni av ti arbeidsplasser skapes av privat sektor. Ifølge Verdensbanken er tilgang på arbeid og gode lønnsbetingel-

«Problemet er at de som har mest interesse av omfordeling også er de med minst innflytelse.»

FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn for de neste 15 årene. Mål nummer 10 sier at verden skal jobbe for å redusere ulikhet i og mellom land. Alle FNs medlemsland signerte avtalen 25. september.

ser den sterkeste drivkraften i bekjempelse av fattigdom. Likevel skal Norge opprettholde et høyt nivå på bistanden på en prosent av BNI.

– Hva er de viktigste utfordringene for å få til målet om større likhet?

– De mange og langvarige humanitære krisene og flyktningestrømmene legger press på ressursene. En annen hovedutfordring er å skape jobber med anstendige arbeids- og lønnsvilkår. Verdensbanken har anslått at det er behov for 600 millioner nye arbeidsplasser i løpet av de neste 15 årene, forklarer statssekretæren.

VI MÅ STYRKE SIVILSAMFUNNET

NORSK FOLKEHJELP:

– Problemet er at de som har mest interesse av omfordeling også er de med minst innflytelse. Pengeseddelen teller ofte mer enn stemmeseddelen når politiske beslutninger skal tas. Det gir elite-

ne som ikke trenger offentlig skole eller helsetjenester uforholdsmessig stor innflytelse, sier rådgiver Beate Thoresen i Norsk Folkehjelp.

– Norsk Folkehjelp mener at sivilsamfunnet må styrkes for å få ulikheten ned. Flere må med for å finne løsninger.

Thoresen sier at land med stor ulikhet ofte har mye konflikt og undertrykkelse. Det hviler et stort ansvar på myndighetene i hvert enkelt land, men landene er ikke isolert fra resten av verden, kapital beveger seg på tvers av grenser, det gir Norge et ansvar.

KAMPEN OM MÅLET

Det har vært en lang prosess for å komme frem til bærekraftmålene. FN har invitert hele verden med, både gjennom arbeidsgrupper og kampanjer hvor alle med tilgang til pc har kunnet sende inn forslag.

Målet om å redusere ulikhet skapte

stor diskusjon. Forum for utvikling og miljø har fulgt hele prosessen;

– Ulikhet er et stort spørsmål som berører både menneskerettigheter, handelsavtaler og næringsliv. Både det globale sør og det globale nord hadde innvendinger, forteller rådgiver Borghild Tønnesen-Krokan.

– I sør satte flere land seg imot krav om en rettighetsbasert utvikling, kvinners rettigheter spesielt. I sør var også mange land skeptiske til den type åpenhet og innsyn i offentlige anliggender som en reduksjon av ulikhet krever.

Hun forteller at landene i nord var skeptiske til krav fra sør om å få en plass ved bordet i internasjonale institusjoner hvor viktige avgjørelser om handelsavtaler og skattepolitikk blir tatt. Landene i nord mente ordningene er bra nok som de er, og kom ikke kravene i møte.

Norge må overvåke næringslivet

Professor [Sam Moyo](#) fra [Zimbabwe](#) mener utviklingslandene må sørge for bedre skattesystemene for å redusere ulikheten. Samtidig må de rike landene gi utviklingslandene bedre vilkår i internasjonale handelsavtaler.

TEKST Anne Håskoll-Haugen

PROFESSOR SAM MOYO fra Zimbabwe er ekspert på landrettigheter. Han har utgitt flere bøker, og undervist på universiteter i flere afrikanske og europeiske land. Moyo mener FNs nye bærekraftsmål blir et viktig redskap for å sørge for mindre fattigdom i verden. Og spesielt viktig er målet om å redusere ulikhet.

– Mange av tusenårsmålene ble aldri nådd fordi de ikke angrep årsakene til

fattigdommen. De nye bærekraftmålene derimot våger å se på hvilke strukturer som forårsaker fattigdom. Ulikhet er en slik årsak.

– Likevel, de nye målene har blitt kritisert for å være for omfattende med sine 17 mål, 129 delmål og 1063 indikatorer.

– Det er riktig at nye bærekraftmålene dekker mange flere områder enn tusenårsmålene gjorde, og målene vil ikke

bli lette å gjennomføre. Men av samme grunn er de også bedre. De nye målene tar for seg behovet for anstendig arbeid, bærekraftig utvikling og likestilling mellom kjønn. Alt dette er viktig i kampen mot fattigdom, men var ikke inkludert i de gamle målene. De nye målene gir en mer helhetlig tilnærming til utvikling.

Professoren forklarer at all kunnskap vi har om hva som skaper god utvikling

forteller oss at vekst må inkludere alle samfunnsgrupper hvis den skal bidra til mindre fattigdom.

– Det er etter hvert blitt stor enighet om dette. En vekst som kommer noen få til gode, kan ikke redusere fattigdom. Omfordeling er det sentrale ordet, sier Moyo.

Skattesystemer er én måte å skape omfordeling, omfordeling av jord og tilgang til vann er andre, og like viktige. Men å få til denne omfordelingen byr på flere utfordringer, og både rike og fattige land må ta ansvar.

– Myndighetene i de afrikanske landene må ta ansvar for at skattesystemene er dårlig utviklet, og at kapasiteten til å innkreve skatt er for liten. Men internasjonalt næringsliv utnytter situasjonen og lar være å betale skatt. Det er billigere å betale noen bestikkelser her og der til lokale tjenestemenn. Dette er et internasjonalt spill som bidrar til å øke den skjeve fordelingen i og mellom land, forklarer professoren.

Han mener land som Norge i mye større grad må bruke bistandsbudsjettene på å følge opp næringslivsinvesteringer og sørge for at bedrifter betaler den skatten de skal.

– Kanskje er norske bedrifter gode på dette, men gjennom det statlige investeringsfondet deres, investerer dere i en rekke firmaer som ikke er like opptatt av dette. I afrikanske land inngås det avtaler mellom utenlandsk næringsliv og myndigheter som aldri ville vært tillatt i Norge eller andre europeiske land.

Moyo mener også vi må slutte å tenke på bistand som små prosjekter og i stedet tørre å se på de store strukturene som skaper ulikhet.

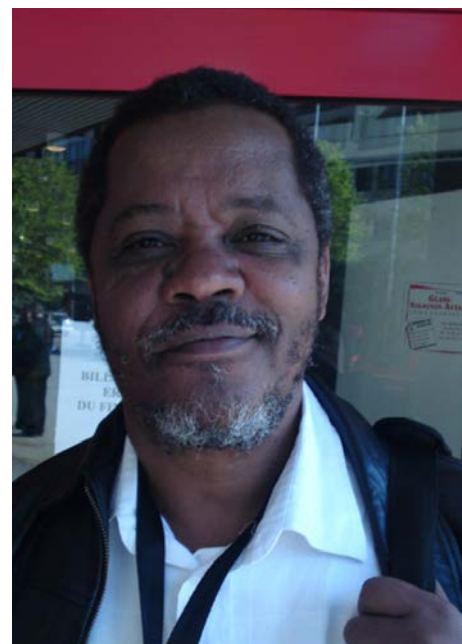
– Skatteparadis, internasjonalt lovverk og handelsavtaler gir fordeler til noen og ulemper for andre. Skal vi redusere ulikhet i og mellom land, er det her vi må legge hovedinnsatsen.

Og så er det en viktig ting til;

– Alle land behøver et sterkt sivilsamfunn som kan kreve sine rettigheter og sørge for at store internasjonale selskaper oppfører seg i henhold til regelverket. I mange afrikanske land er sivilsamfunnet helt avhengig av internasjonal støtte. Her finnes ingen offentlige ordninger som bidrar til et sterkt og levende sivilsamfunn. Uten sivilsamfunnet som presser på, er det vanskelig å se for seg at det kan bli mindre ulikhet innad i land.

↑ Internasjonalt næringsliv tjener stor penger på blant annet naturressurser i utviklingsland, uten at de nødvendigvis tilfører landene skatteinntekter eller bidrar til åpenhet rundt verdiskapningen, slik at befolkningen kan kreve en rettferdig fordeling av verdiene.

↓ Professor Sam Moyo fra Zimbabwe er ekspert på landrettigheter Foto: Nina Kristiansen, forskning.no

Radiopresten fra Honduras

Presten og menneskerettsaktivisten Padre Melo fra Honduras er tildelt Raftoprisen for modig forsvar for ytringsfriheten. Men det ble et sørgelig møte med Norge – regjeringen har varslet kraftige kutt i bistand til Latin- Amerika.

TEKST Anne Håskoll- Haugen

PADRE MELO (57) er katolsk prest og aktivist i et av verdens mest voldelige land. Ikke noe sted i verden har så mange drap pr. innbygger som hovedstaden San Pedro Sula. For seks år siden opplevde honduranerne et statskupp – i en tid da mange håpet kuppenes tid var over i Mellom-Amerika. Leger uten grenser har nylig satt Honduras på listen over verdens glemte konflikter.

I denne virkeligheten jobber Ismael Moreno Coto, som han egentlig heter. Men i Honduras er han bare kjent som Padre Melo, presten Melo. Radioen har blitt hans viktigste verktøy.

– Radioen gir liv. En radio er en følgesvenn i enkle menneskers liv, for mange kan det være den eneste kilden til informasjon. Mange steder er det liten tradisjon for å lese aviser, mange stoler heller ikke på det de store mediene formidler, sier presten, som også er direktør for radiostasjonen.

Han bruker radioen til å formidle kunnskap om årsaker til volden og for å gi en stemme til de gruppene som blir

utsatt for vold. Lokale organisasjoner får også komme til orde her.

FARLIG JOURNALISTIKK

Men Radio Progreso er mer enn en radio. Her får unge mennesker opplæring i journalistikk, i å lage radioopptak og teknisk kunnskap til å lage opptak og sende det ut i eteren. I tillegg driver de sosiale prosjekter. Det høres kanskje uskyldig ut, men i Honduras er det ikke ufarlig å drive med nyhetsformidling. Å være redd er en del av arbeidsbeskrivelsen.

– Aller mest redd er jeg for medarbeiderne mine. Som prest har jeg en viss beskyttelse. Men journalistene våre som reiser inn i voldelige områder og intervjuer ungdommer og andre ofre for vold, de blir involvert i dette miljøet og synlige når de formidler historier i radioen.

Ifølge organisasjonen Reporters without borders, er Honduras rangert som nummer 132 av 180 land når det gjelder graden av pressefrihet. En dramatisk forverring av situasjonen – bare

for ti år siden var landet rangert på 74. plass. Nyheter om journalister som er truet eller angrepet er del av hverdagen. Noen blir drept.

Padre Melo har i tillegg grunnlagt to samfunnsanalytiske tidsskrifter og leder en menneskerettighetsgruppe. Blant annet.

PREST FOR DE FATTIGE

Padre Melo forteller hvordan det hele begynte:

– Jeg skal fortelle deg noe som jeg ikke snakker så ofte om. Da jeg var 15 år kjente jeg en leder for en bondeorganisasjon. Han spurte meg hva jeg ville bli når jeg ble voksen. Da jeg svarte at jeg gjerne ville bli prest sa han; da skal du være en prest for de fattige, og ikke for de rike. Senere den dagen ble han drept, men jeg glemte aldri ordene.

Han forteller at for ham er ikke menneskerettigheter noe man jobber med, eller aktivist noe man blir.

– Dette er livet mitt, jeg lever med dette, jeg tar de fattige i forsvar og

«Radioen gir liv. En radio er en følgesvenn i enkle menneskers liv, for mange kan det være den eneste kilden til informasjon.»

↑ Radioen er menneskerettighetsaktivisten Padre Melo fra Honduras' viktigste verktøy.

kjenner på deres lidelser. Det er noe helt annet enn å gi veldedighet.

– Prisen gir oss styrke

Melo forteller at Rafto-prisen har betydd mye;

– Prisen er viktig fordi det er en anerkjennelse av det vi gjør, den gir oss styrke og mulighet til å fortsette, den er et lys i alt urettferdigheten vi gjennomlever.

– Hvordan blir prisen mottatt i Honduras?

– Noen aviser har referert til prisen. Men myndighetenes totale stillhet sier sitt. Jeg kan love deg en ting; det er ingen velkomstkommité og fanfarer som venter meg når jeg kommer tilbake, ler presten. Han legger til;

– Pengene er viktig. Men like viktig er solidariteten, måten Norsk Folkehjelp overlater arbeidet til oss, måten de stoler på at vi forstår hvordan vi skal drive prosjektet. Det betyr uendelig mye.

MINDRE PENER TIL LATIN- AMERIKA

Samme dag som Melo kom til Norge, forslø den norske regjeringen å kutte bistanden til Latin-Amerika med 70 prosent. Honduras er ett av landene som kuttes ut. I tillegg vil de kutte to tredeler av av støtten til organisasjonenes bistandsarbeid, inkludert Norsk Folkehjelp. Ambassaden i Guatemala legges ned – den dekker også Honduras og resten av Mellom-Amerika.

– Raftoprisen skal gå til områder eller saker som får lite oppmerksomhet. At prisen nå går til en latinamerikaner er helt bevisst i en tid da dette området blir nedprioritert i norsk bistandspolitik, sier Iver Ørstavik, seniorrådgiver i Rafto-stiftelsen. Han legger til;

– At norske myndigheter nå kutter kraftig til Latin-Amerika, gjør det vanskeligere for demokratibyggere som Padre Melo å jobbe og det beklager vi.

I et land hvor en elite kontrollerer sendenett og nyhetsformidling, er Radio Progreso blitt en alternativ stemme. Med støtte fra Norsk Folkehjelp har sendenetttet blitt bygget ut, og Radio Progreso når nå et område med rundt tre millioner mennesker.

Blikk på verden

Norske kommuner investerer i okkupasjonen

De fire største kommunene i Norge investerer alle i selskaper som bidrar til okkupasjonen av Palestina. Det er noen av funnene i rapporten *Farlige forbindelser II* som Fagforbundet og Norsk Folkehjelp har lansert nylig. Rapporten viser også at aktører i norsk næringsliv gjennom handel og investeringer har forbindelser til okkupasjonen.

– Selv om regjeringen har gjort det klart at bilaterale avtaler mellom Norge og Israel ikke skal omfatte virksomhet på okkupert område, er Norge et av få land i Europa som ikke fraråder sitt næringsliv å ha noe med de israelske bosettingene å gjøre. Norge oppfyller ikke sin forpliktelse til å bistå næringslivet i slike spørsmål, sier Liv Tørres, generalsekretær i Norsk Folkehjelp.

Sammen med Mette Nord, leder i Fagforbundet, etterlyser hun nå en offisiell veiledning til næringslivet

Norge støttet ikke FN-resolusjonene mot atomvåpen

Tre FN-resolusjoner mot atomvåpen ble vedtatt med overveldende flertall på FNs generalforsamling i New York i november. Til tross for advarsler fra stortingsflertallet og norske organisasjoner fullførte regjeringen et oppsiktsvekkende linjeskift i norsk atomvåpenpolitikk og støttet ingen av de tre resolusjonene.

– Med denne stemmegivingen kastet regjeringen fullstendig vrak på den rødgrønne regjeringens humanitære initiativ. Den får Norge til å fremstå som en høyst upålitelig samarbeidspartner. Dette vekker oppsikt internasjonalt. Land som Østerrike, Mexico, Sør-Afrika og Irland, som sto sammen med Norge i oppstarten av det humanitære initiativet, har god grunn til å føle seg sviktet, sier våpenpolitisk leder Grethe Østern i Norsk Folkehjelp.

Mosambik minefritt etter tyve års minedrydding

Etter nærmere tyve år med rydding av miner erklærer kan Mosambik nå erklære seg fritt for miner. Det siste kjente minnefeltet i landet er nå ryddet for lokalt bruk. Norsk Folkehjelp har vært en viktig partner for denne seieren for det mosambikiske folket.

– Dette er et stort oppnådd mål for Mosambik, og Norsk Folkehjelp er ek-

stremt stolt over å ha bidratt til dette, forteller Norsk Folkehjelps nestleder for humanitær nedrustning, Atle Karlsen.

– Det er i tillegg også en veldig viktig internasjonal milepæl for den trusselen som landminer er for liv og utvikling i verden. Mosambik hadde et av verdens største mineproblem, og denne suksessen er fantastisk motiverende for andre land som strever med å etterleve forpliktelsene som underskrivere av landminekonvensjonen.

Kutt i langsiktig bistand viser at Norge ikke har forstått sammenhengen

Tillegget til statsbudsjettet som ble lagt fram 30. oktober legger opp til kutt over store deler av statsbudsjettet for å hente inn kostnaden ved å ta imot et større antall flyktninger til Norge. De mest signifikante kuttene gjøres i langsiktig bistand og utviklingsarbeid.

– Det mest dramatiske grepet i dette forslaget er at man gjør store kutt i tiltak som skal forhindre nettopp slike flyktningkriser som vi er inne i nå. Det er svært lite klokt, og vil føre til flere kriser og store kostnader i framtida, sier Tørres.

Norsk Folkehjelp er den eneste organisasjonen som jobber med både langsiktig bistand, nødhjelp i kriseområder og drift av asylmottak i Norge. Det er sammenhengen mellom disse feltene som forsvinner med regjeringens tillegg til statsbudsjettet, påpeker Tørres.

Gledelig initiativ fra Bergen kommune

– Vi syns det er flott at Bergen kommune ønsker å bidra i den prekære flyktningssituasjonen og selv tar initiativ til å opprette et asylmottak med god kapasitet, sier leder for flyktning og integreringsenheten i Norsk Folkehjelp, Tom Hjertholm.

– Norsk Folkehjelp er stolte og glade over muligheten til å samarbeide med Bergen kommune om å ta imot flyktninger, sier Hjertholm. – Vi har lang erfaring som driftsoperatør og vi skal – i samarbeid med UDI, kommunen og egen medlemsorganisasjon – sørge for at dette blir et trygt og godt mottakstilbud.

– Vi ser på dette som et godt innkvarteringstilbud. Vi ønsker raskt å etablere samarbeid med andre aktører som lag og foreninger for at våre beboere skal få en meningsfull hverdag under oppholdet. Det er derfor gledelig å se at Bergen kommune, som akter å være en aktiv bidragsyter gjennom hele prosessen, allerede er i kontakt med frivillige, og jobber med koordineringen av dem, sier Hjertholm.

FOLK I GAZA KAN KLARE SEG SELV

Foto: Norsk Krigsnett

Som Folkehjelper bidrar du til at det kan bli mulig

Sarah er 13 år og lever som i et fengsel. Det eneste hun har gjort galt er å være født i Gaza. Blokaden sperrer Sarah og 1,5 millioner andre palestinere inne. Halvparten av disse er barn. Sarah trenger Folkehjelp. Folkehjelp handler om å styrke folket i kampen for sine rettigheter. Folk i Gaza kan selv utvikle sitt samfunn, men da må deres stemme bli hørt og blokaden heves. Som fast giver i Norsk Folkehjelp støtter du Sarah og resten av Gazas unge befolkning.

Norsk Folkehjelp

**Støtt oss fast – bli FOLKEHJELPER
og gi 200 kr i måneden.**

Se www.folkehjelper.no eller ring 22 03 77 00

Norsk Folkehjelp takker for
støtten fra lokale klubber og foreninger

Norsk
Tjenestemannslag

Fellesforbundet

NTL Norsk
Medisinaldepot Avd. 54

NTL Skatt

Fellesforbundet
marinestasjonens
Fagforening

NTL Fiskeridirektoratet

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

NTL Folkehelseinstituttet

EL & IT
Elektroarbeidernes
Fagforening

Avd. 850
Oslo Grafisk Fagforening

NTL Mattilsynet

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

HANDEL OG KONTOR I NORGE

- fellesskap i hverdagen

O. Kavli og Knut Kavlis Allmenntilrette Fond

OM NORSK FOLKEHJELP

NORSK FOLKEHJELP er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær nedrustning, sanitet og redningstjeneste, flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 13 000 medlemmer i Norge og 2000 ansatte i ca. 40 land.

OM APPELL

APPELL ER ET fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

REGION VEST

Teatergt. 34, 5010 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

B PostAbonnement

RETURADRESSE

Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Rettferdig tilgang til naturressursar i Sør-Sudan

Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn.

Industri Energi støttar Norsk Folkehjelp sitt arbeid i Sør-Sudan, og bidreg med 1 million kroner over ein 4-års periode. Norsk Folkehjelp samarbeidar med lokale styresmakter og partnerar i Sør-Sudan for å sikre folk rettferdig tilgang til naturressursar. Det er også viktig å styrkje folket sin rett til å delta i politiske prosessar. Målet er å bidra til utvikling av eit politisk rammeverk der lokalbefolkninga kan vere med å bestemme korleis ressursane vert fordelt. Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn. I Sudan-programmet bidreg Industri Energi til sosial og økonomisk utvikling.

Norsk Folkehjelp
Solidaritet i praksis